

Nezgode pri delu večjih gozdarskih družb v Sloveniji leta 1999 - primerjava z obdobjem 1991-1999

Marjan J. IPOGLAVŠEK*

Izvleček:

Lipoglavšek, M.: Nezgode pri delu večjih gozdarskih družb v Sloveniji leta 1999 - primerjava z obdobjem 1991-1999. Gozdarski vestnik, št. 10/2000. V slovenščini, cit. lit. 5.

Članek na podlagi mednarodnih šifrantov analizira nezgode pri delu večjih gozdarskih gospodarskih družb v Sloveniji leta 1999 in jih primerja s triletnimi obdobji med letoma 1991 in 1999. Leta 1999 smo ugotovili ponovno povečanje pogostnosti nezgod na 12,3 % in resnosti nezgod na 27,8 dni na nezgodo. Največ nezgod se je zgodilo od junija do novembra, in sicer v začetku tedna, okrog 9., 11. in 13. ure. Najštevilnejše so bile nezgode pri sečnji (47 %). Delavce so najpogosteje poškodovali drevo ali njegovi deli (47 %). Pretežno pri starejših (57 % nad 41 let) proizvodnih delavcih je najpogosteje (44 %) prišlo do zmečkanja na nogah in rokah.

Ključne besede: nezgoda pri delu, gozdarska družba, državni gozd, Slovenija.

1 UVOD

S pomočjo že od leta 1980 uporabljenih mednarodnih šifrantov, ki smo jih leta 1998 posodobili in prilagodili slovenskim razmeram, smo za leto 1999 po daljšem času za vse večje gospodarske družbe v slovenskem gozdarstvu zbrali podatke o nezgodah pri delu. Podatke o veliki večini nezgod je morda uspelo zbrati zato, ker je šifrante na papirju ali na disketah zbiral neposredno Odbor za varstvo pri delu Splošnega združenja gozdarstva. Službe za varstvo pri delu so posredovale značilnosti 213 nezgod, katerih posledica je bila poškodba delavca in njegova odsotnost z dela. Analiza, ki jo je opravil Urad RS za varnost in zdravje pri delu, v kateri je primerjal gozdarstvo z vsemi dejavnostmi v Sloveniji, pa je zajela 260 nezgod. Očitno je zajela še manjša podjetja, ki tudi opravljajo gozdarske storitve. Naši zbrani podatki se nanašajo skoraj izključno na državne gozdove, čeprav delajo večje družbe tudi v zasebnih gozdovih, vendar sta se tam zgodili le dve nezgodi. Ne vemo pa, koliko dela opravijo v državnih gozdovih manjši podjetniki kot podizvajalci večjih družb.

2 METODE DELA

Zbrane podatke smo obdelali na katedri za gozdno tehniko in delo na Biotehnični fakulteti. S pomočjo vrtilnih tabel v programu MS-Excel smo analizirali (teh. sod. J. Pokorn) medsebojne odvisnosti nekaterih kazalnikov pojavljanja nezgod. Na podlagi podatkov

iz tako imenovanih obrazcev 5, ki jih zbira republiški inšpektor dela, smo analizirali celotno število nezgod ter pogostnost in resnost nezgod v večjih gozdnogospodarskih družbah. Službe za varstvo pri delu so posredovale tudi podatke o številu zaposlenih in obsegu proizvodnje njihovih družb. Izračunani kazalniki so lahko samo toliko natančni, kot so natančni zbrani podatki.

Tokrat skušamo pojav nezgod v letu 1999 primerjati še s triletnimi preteklimi obdobji, in sicer z obdobji 1991-1993, 1994-1996 in 1997-1999. Žal imamo za obdobje 1994-1996 le manjši vzorec treh gospodarskih družb (iz Postojne, Bleda, Nazarij), ki pa ni reprezentativen za vso Slovenijo. Kljub temu nekatere zakonitosti pojavljanja nezgod veljajo tudi v tem obdobju (vzorcu). V celotnem obdobju (1991-1999) smo s temi primerjavami analizirali 1.711 ali 70 % od 2.422 nezgod, ki so se zgodile pri delu 16 gozdarskih gospodarskih družb v Sloveniji.

3 REZULTATI RAZISKAVE

3.1 Število, pogostnost in resnost nezgod

Leta 1999 je bilo nezgod s poškodbami delavcev 213, največ na gozdnogospodarskih območjih Slovenj Gradec, Novo mesto in Kočevje (45 % vseh nezgod v Sloveniji). Novo mesto ni več samo na nezavidnem prvem mestu. Preglednica 1 kaže, da se je število nezgod v treh primerjanih obdobjih zmanjševalo, vendar je leta 1999 glede na leto 1998 spet nekoliko naraslo. Seveda pa sta se v teh obdobjih močno spreminjala tudi obseg proizvodnje in število zaposlenih v gozdarskih družbah.

* prof. dr. M. L., univ. dipl. inž. gozd., BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana, SLO

Preglednica 1 Število nezgod pri delu v obdobju 1991-1999 po gospodarskih družbah

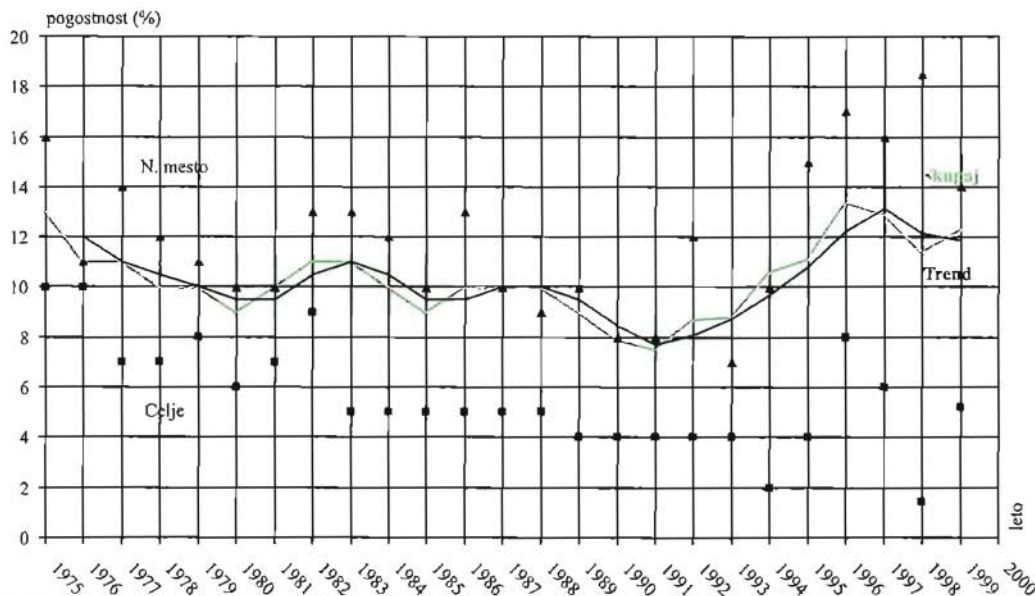
Gospodarska družba na območju	Število nezgod 1991-1999 obdobje				
	91-93	94-96	97-99	91-99	1999
Slovenija	999	755	678	2422	213
Tolmin	70	62	51	183	13
Bled	78	77	63	218	17
Kranj	30	22	16	68	2
Ljubljana	39	24	23	86	5
Postojna	85	94	78	257	25
Kočevje	122	90	92	304	29
Novo mesto	114	117	116	347	33
Brežice	47	18	31	96	14
Celje	31	13	11	55	4
Nazarje	47	47	20	114	9
Sl. Gradec	188	109	98	395	33
Maribor	124	70	50	244	22
Murska Sob.	19	11	9	39	2
G. Radgona	3	1	5	9	
Kras	2		2	4	
Snežnik			13	13	5

77 - obdelano na šifrantih

Pogostnost nezgod, izračunana v odstotkih vseh zaposlenih, je leta 1999 narasla bolj kot število nezgod, saj je število zaposlenih padalo (približno enako kot v nekaj prejšnjih letih). Znašala je 12,3 %, kar je več kot v dolgem obdobju od 1976. do 1995. leta. Povečanje glede na leto 1998 k sreči še ni obrnilo padajočega trenda, ki se je pojavil po maksimumu leta 1996 (graf. 1). Razlike v pogostnosti nezgod po gozdarskih družbah se zadnja leta povečujejo in so leta 1999 znašale

od najmanj 2,7 % na kranjskem območju do največ 20,3 % na brežiškem (preglednica 2, na grafikonu 1 sta prikazani le dve skrajnosti celotnega obdobja). Ker je nezgod malo in so k sreči redek dogodek, je pogostnost nezgod v posameznem letu in pri posamezni gospodarski družbi manj zanesljiv kazalnik stanja varnosti pri delu. Za območje Slovenije ali za daljša obdobja pa je dovolj pomemben kazalnik. Zato nam ne sme biti vseeno, da je bila pogostnost nezgod leta 1999 nad dolgoletnim povprečjem. V obdobju 1991-1999 so imele gospodarske družbe v Slovenj Gradcu, Novem mestu, Kočevju in Tolminu pogostnost nezgod nad 12 %, leta 1999 pa so se tem pridružile še družbe v Postojni, Mariboru in Brežicah. Vzrok za to ne more biti samo v posebno nevarnih razmerah ali v načinu zajemanja podatkov, ampak prav gotovo tudi v skrbi za varnost pri delu.

Pogosto se za oceno varnosti dela uporablja tudi relativni kazalnik; tj. število nezgod glede na obseg proizvodnje, vendar je ta kazalnik zaradi zanesljivosti podatkov pa tudi zaradi različnega obsega dejanskega dela v gozdnih proizvodih manj zanesljiv. Za Slovenijo pa v družbenih, državnih gozdovih zagotovo kaže na izboljševanje varnosti pri delu. Medtem ko se je v obdobju 1975-1991 zgodilo skoraj 6 nezgod na 10.000 m³ proizvodnje in v obdobju 1992-1996 od 3 do 4, je v letih 1997, 1998 in 1999 padel ta kazalnik pod 3 nezgode na 10.000 m³ proizvodnje (preglednica 3). Žal moramo v podatke o obsegu proizvodnje in o številu proizvodnih delavcev za leto 1999 rahlo podvomiti, saj

Grafikon 1: Pogostnost nezgod v gozdnih gospodarstvih v Sloveniji v obdobju 1975-1999

Preglednica 2: Pogostnost in resnost nezgod v gozdarskih gospodarskih družbah v obdobju 1991-1999

Obdobje	1991-1993			1994-1996			1997-1999			1991-1999			1999														
	Pogostnost % vseh zaposlenih						Pogostnost %			Resnost dni/nezg.			Pogostnost %			Resnost dni/nezg.			Št. nezg. na 10.000 m ³								
Slovenija	8,20						11,90			12,60			10,20			23,20			12,30			27,80			2,89		
Tolmin	8,90						18,10			15,00			12,40			19,30			11,00			23,90			2,40		
Bled	9,90						14,30			12,90			12,00			21,90			10,60			22,20			2,93		
Kranj	3,50						12,00			7,90			5,50			28,50			2,70			27,00			0,80		
Ljubljana	5,00						8,50			10,00			6,70			27,00			7,20			76,20			1,42		
Postojna	7,00						12,50			12,80			10,00			28,90			13,20			23,00			2,33		
Kočevje	8,90						11,50			15,60			12,70			32,60			16,40			31,90			2,28		
Novo mesto	8,80						13,80			16,00			12,10			24,90			14,00			21,00			3,06		
Brežice	8,10						7,60			14,40			9,30			32,10			20,30			44,10			5,30		
Celje	4,30						4,10			4,70			4,30			36,80			5,20			65,50			1,28		
Nazarje	7,40						16,70			7,50			9,60			35,60			11,40			42,90			3,98		
Sl. Gradec	12,20						11,70			12,90			12,20			21,60			13,60			22,30			7,27		
Maribor	8,90						10,20			11,80			9,80			25,30			16,70			18,80			4,00		
Murska sob.	14,30						11,20			5,50			9,90						3,10			10,50			1,19		
G. Radgona	4,20						1,6*			14,7*			5,3*														
Kras	3,5*									6,5*																	
Snežnik										9,2*									12,20						1,93		

* nepopolni podatki

je malo verjetno tako drastično znižanje učinkovitosti dela (proizvodnja m³/delavca), poleg tega pa so podatki iz drugih virov kot v prejšnjih letih.

Pri posameznih gozdnogospodarskih območjih vidimo leta 1999 spet velike razlike (preglednica 2). Nad povprečjem so Bled, Novo mesto, Brežice, Nazarje, Maribor in zlasti neugodno Slovenj Gradec (7,3 nezgode/10.000 m³).

Resnost nezgod je kazalnik, ki s številom izgubljenih delovnih dni na nezgodo prikazuje posledice nezgod s poškodbami. Pri majhnem številu nezgod tako za posamezno leto kot za gospodarsko družbo je zelo spremenljiv in je uporaben šele za širše območje ali daljše obdobje. Resnost nezgod v gozdarstvu Slovenije od leta 1975 počasi, a vztrajno narašča. Zdi se, da povzroča delo s stroji (motorna žaga), ki poteka hitreje, hujše posledice nezgod. V obdobju 1975-1991 je znašala resnost v slovenskih družbenih gozdovih 22,5 dni na nezgodo, v obdobju 1991-1999 pa pri večjih družbah 23,3 dni (preglednica 2). Leta 1999 je močno narasla nad dolgotrajno povprečje in je znašala 27,8

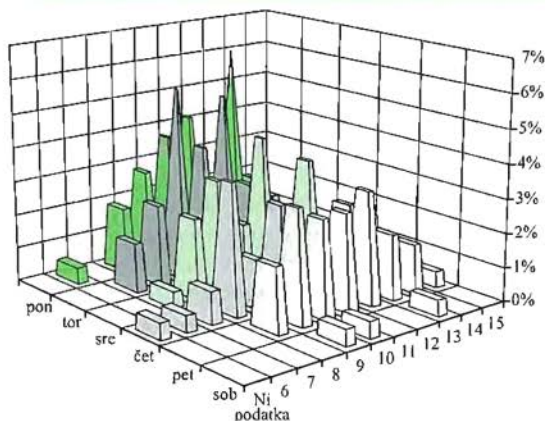
dni na nezgodo, tudi več kot leta 1998 (23,8 dni). Torej tudi ta kazalnik, podobno kot kazalnik pogostnosti, pravi, da se je varnost pri delu leta 1999 poslabšala. Po resnosti nezgod v daljšem obdobju (1991-1999) prednjačijo v Sloveniji večinoma tiste gospodarske družbe v gozdarstvu (razen Kočevja), ki imajo relativno manj nezgod. V Celju, Nazarjih, Brežicah in Kočevju je bila resnost nezgod nad 30 izgubljenih dni na nezgodo.

3.2 Čas pojavljanja nezgod

Značilnosti pojavljanja nezgod smo analizirali na podlagi zbranih šifrantov. Za leto 1999 smo jih zbrali za vse prijavljene nezgode pri delu, medtem ko za pretekla obdobja manjkajo nekateri podatki. Analizirani vzorec je obsegal za obdobje 1991-1993 87 %, za obdobje 1994-1996 samo 26 % in za obdobje 1997-1999 že 91 % nezgod. Ker na redkih posameznih šifrantih manjkajo podatki (odgovori) ali pa so uvrščeni pod "drugo", osnova za izračun v nadaljevanju prikazanih odstotkov ni vedno enako število nezgod. Le tako dobljene rela-

Leto	1990	1992	1994	1996	1997	1999
Sečnja v 1.000 m ³	1.089	861	771	804	847	738
Vsi zaposleni (n)	5.529	3.547	2.376	1.922	1.820	1.731
Delavci v proizvodnji (n)	2.087	1.905	945	873	880	1.258
Proizvodnja (m ³ /delavca)	522	452	816	921	965	586
Pogostnost nezgod:						
% vseh zaposlenih	8,6	9,4	10,6	14,1	13,7	12,3
Število nezgod - skupaj (n)						
na 1.000 delavcev v proizvodnji	228	175	267	310	283	169
na 10.000 m ³	4,4	3,9	3,3	3,4	2,9	2,9

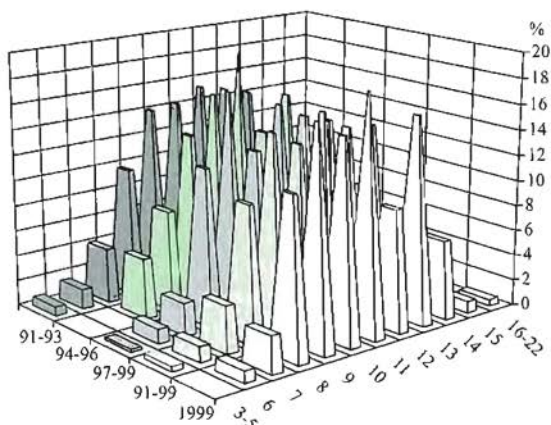
Preglednica 3. Nezgode pri delu in proizvodnja v državnih gozdovih v obdobju 1990 - 1999

Grafikon 2: Pojavljanje nezgod leta 1999 po urah in dnevih v tednu

tivne podatke je možno med seboj primerjati. Ker nanje vplivajo zakonitosti pojavljanja nezgod in hkrati tudi obseg dela ali število zaposlenih v posamezni analizirani skupini vplivnega dejavnika, so zaključki o zakonitostih pojavljanja nezgod lahko samo domneve. Kljub temu je pomembno, da vemo, kdaj, kje in komu se zgodi največ nezgod, saj bodo varnostni ukrepi najučinkovitejši, če bodo najprej usmerjeni v glavna žarišča nezgod.

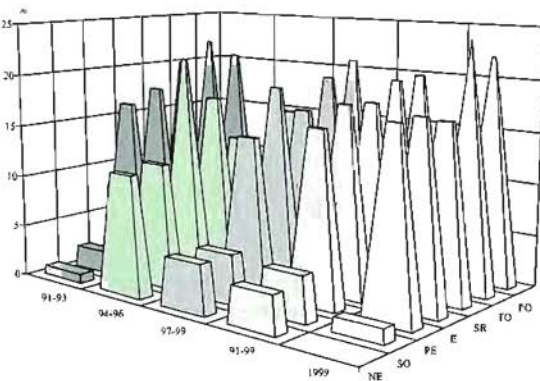
Za pojavljanje nezgod po urah dneva so za leto 1999 značilni nekako trije neizraziti maksimumi: v jutranjem času od 8.30 do 9.30 (17%), v dopoldanskem času od 1.030 do 1.130 (18%) in ob koncu delavnika od 1.230 do 1.330 (16%). To spet kaže, da se nezgode pojavljajo, kadar je intenzivnost dela večja ali kadar nastopi utrujenost. Vendar pa za vse dneve v tednu potek po delovnih urah ni vedno enak (graf. 2). Tako ob pone-

Grafikon 3: Pojavljanje nezgod v obdobju 1991-1999 po urah dneva

deljkih manjka jutranji maksimum, a sta druga dva izrazitejša, ob torkih in petkih pa manjka maksimum okoli enih popoldne. To lahko pomeni, da ob ponedeljskih delavci začno z delom kasneje, ob petkih pa prej nehajo. V prejšnjih obdobjih (graf. 3) sta bila maksimuma samo dva (okoli 9. in 11. ure) in oba sta bila tudi manj izrazita, zlasti v obdobju 1991-1993.

Leta 1999 se je največ nezgod zgodilo na začetku tedna: ob ponedeljskih 22% in ob torkih 24%. Tudi v obdobju 1991-1996 (graf. 4) je bilo največ nezgod ob ponedeljskih, vendar je bila razporeditev od ponedeljka do petka enakomernejša. Samo v obdobju 1994-1996 smo ugotovili največ nezgod ob petkih, vendar vzorec,

Grafikon 4: Pojavljanje nezgod v obdobju 1991-1999 po dnevih v tednu

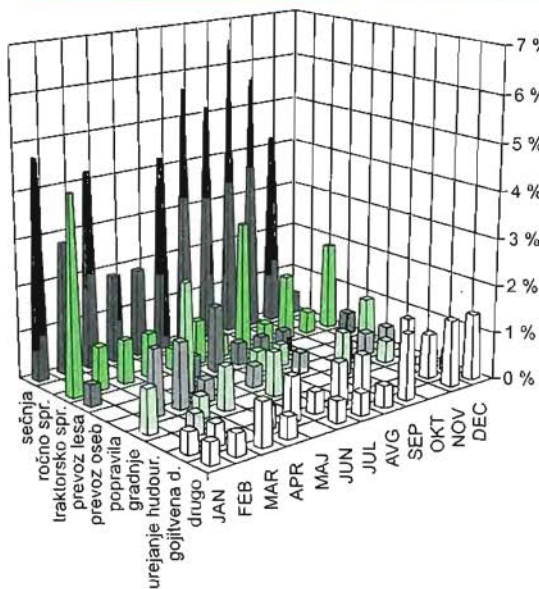
kot rečeno, ne predstavlja vse Slovenije (Bled, Nazarje, Postojna).

Sezonski značaj gozdarskega dela se pozna tudi pri pojavljanju nezgod po posameznih mesecih, vendar je pojavljanje nezgod v posameznem letu drugačno kot v večletnem povprečju. Tako je bilo leta 1999 največ nezgod januarja, marca in od junija do novembra. Pri sečnji jih je bilo največ od julija do oktobra, pri spravilu pa avgusta in januarja. Morda so bila bolj izražena obdobja z najmanj nezgodami, in sicer februar ter zlasti maj in december (graf. 5).

V obdobju 1991-1999 (graf. 6) je bilo nezgod manj tudi januarja, največ nezgod pa smo lahko ugotovili zgodaj spomladi (februarja in marca), poleti po košnji (julija) in septembra, torej v treh bolj ali manj izrazitih konicah.

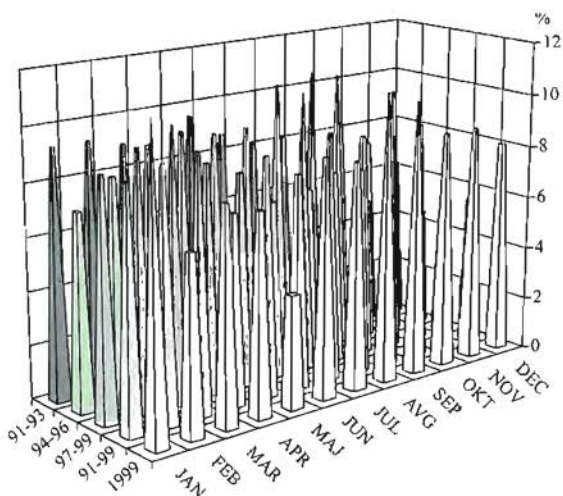
3.3 Žarišča nezgod

Ker gozdnogospodarske družbe največ dela opravijo v državnih gozdovih, se je tudi leta 1999 skoraj 84% nezgod zgodilo v državnih gozdovih, 1% v zase-

Grafikon 5: Pojavljanje nezgod leta 1999 po mesecih in dejavnostih

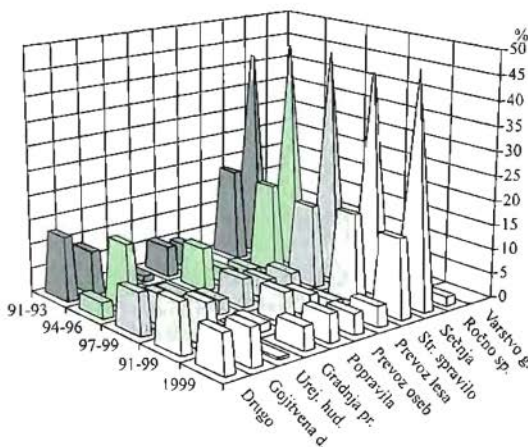
bnih, preostalih 15 % pa drugod, najbrž zunaj gozda. Kot vedno doslej so pri pojavu nezgod močno prevladovale gozdarske dejavnosti (81 %), ostale nezgode pa so se pripetile še pri gradbeni dejavnosti, v servisih in pri ostalih delih, ki jih opravljajo gospodarske družbe. Zelo podobno je bilo tudi v vsem obdobju od leta 1991 naprej. Daleč največ nezgod se je zgodilo med sečnjo (leta 1999 47 %), sledi spravilo lesa (18 %). Tudi med gojitvenimi deli (7,5 %) in pri popravilih (5,6 %) se je zgodilo rela-

Grafikon 6: Pojavljanje nezgod v obdobju 1991-1999 po mesecih

tivno veliko nezgod, ki bi se jim morda z več varnostnimi ukrepi laže izognili kot nezgodam pri najnevarnejši sečnji. Zelo podobna je bila razporeditev nezgod po dejavnostih tudi v preteklih obdobjih (graf. 7). Opaziti je rahlo povečanje deleža nezgod pri sečnji in zmanjšanje pri spravilu lesa.

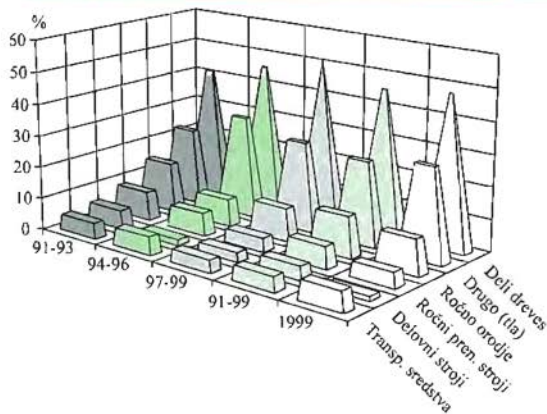
Tudi leta 1999 je bil najpogostejši potek nezgode pri delu tak, da so drevo oziroma deli drevesa (npr. veja, sortiment) poškodovali delavca oziroma se je delavec ob njih poškodoval (35 % nezgod). Na drugem mestu so bili padci ali zdrsi delavca in poškodbe ob podlagi, tleh (33 %). Z delovnimi sredstvi so se delavci poškodovali samo pri okoli 22 % nezgod. Zelo podobno je bilo v obdobju 1994-1999, v obdobju 1991-1993, torej na začetku analiziranega obdobja, pa je bil delež nezgod zaradi padcev bistveno manjši (11 %), delež poškodb z

Grafikon 7: Dejavnosti ob pojavu nezgod v obdobju 1991-1999

delovnimi sredstvi pa bistveno večji (35 %). Na žarišča nezgod najnatančneje kažejo podrobno analizirani viri nezgod, torej predmeti, ob katerih se je delavec dejansko poškodoval. Med njimi še izraziteje tudi v letu 1999 prevladujejo deli drevesa (47 %). Poškodbe ob delovnih sredstvih so nastale pri 23 % nezgod. Ker se mnogi viri, navedeni pod rubriko "drugo", pojavljajo skoraj izključno pri zdrsih in poškodbah ob predmetih, lahko trdimo, da so bili padci drugi najpomembnejši vir poškodb (29 %). V vsem obdobju 1991-1999 so bili viri poškodb (graf. 8) praktično enaki.

Z motorno žago (ročni prenosni stroj) so se delavci v vsem obdobju poškodovali le pri 7 % nezgod. Ta skupina nezgod se še zmanjšuje (4,7 % leta 1999). To pomeni, da je motorna žaga, s katero opravljajo sekači mnoga dela, relativno varno delovno sredstvo glede poškodb, vendar pa povzroča druge zdravstvene okvare.

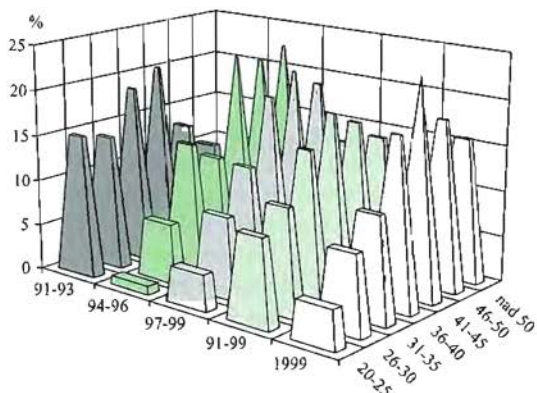

Grafikon 8: Viri poškodb v obdobju 1991-1999

Delavci služb za varstvo pri delu so ocenjevali (poročali) vzroke nezgod. Za leto 1999 so ocenili, da se je 32 % nezgod zgodilo zaradi objektivnih vzrokov in 68 % zaradi subjektivnih vzrokov, najpogosteje zaradi nepazljivosti. V te ocene moramo podvomiti, saj tedaj, ko delavec sam ne povzroči nezgode, jo lahko povzroči nekdo drug, torej človeški faktor pri organizaciji dela. Če ocene o vzrokih nezgod primerjamo z viri nezgod, kjer smo ugotovili, da poškodbo v 76 % povzročijo drevesa, deli dreves in padci, vidimo, da je gornja ocena subjektivnih vzrokov prenizka. Lahko namreč sklepamo, da je v večini primerov vzrok nezgode nepoznavanje ali neizvajanje pravilne tehnike (načina) dela, in ne neprimerna tehnologija ali oprema pri delu. Če je tako, lahko iščemo vzroke nezgod tudi med lastnostmi delavcev, ki so se poškodovali.

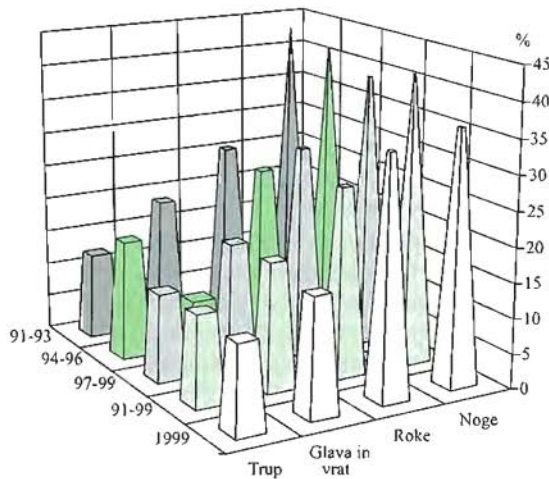
3.4 Poškodovani delavci in vrsta poškodb

Med poškodovanimi delavci so tudi leta 1999 močno prevladovali proizvodni delavci. Po zbranih

Grafikon 9: Starostna sestava poškodovanih delavcev v obdobju 1991-1999

podatkih so to priučeni in poklicno izobraženi delavci, ki so bili poškodovani pri 90 % nezgod. Vsi ostali; delovodje, tisti s srednjo, višješolsko in visokošolsko izobrazbo ter drugi, so imeli le 7 % nezgod. Relativno pogosto so bili poškodovani invalidi (2,8 %), verjetno tudi proizvodni delavci. Kljub temu da je bilo poškodovanih 44 % priučeni delavcev, so poročevalci o nezgodah ocenili, da je bila njihova izobrazba v 90 % nezgod ustrezna za delo, ki so ga opravljali. Ugotavljamo, da za nevarno gozdno delo obstoječa izobrazbena struktura delavcev v gozdarstvu ni primerna. Enako velja tudi v celotnem proučevanem obdobju 1991-1999. Tudi starostna sestava poškodovanih delavcev kaže, da je

Grafikon 10: Poškodovani telesni deli v obdobju 1991-1999

ta neustrezna in se z leti poslabšuje. Leta 1999 je bilo poškodovanih veliko izkušenih delavcev (63 % z delovnim stažem nad 15 let), največ v starostnem razredu 41-45 let (23,5 %), ko se že zmanjšujejo psihofizične sposobnosti.

Med poškodovanimi je bilo 57 % delavcev starejših od 41 let. Če primerjamo starostno strukturo v letu 1999 poškodovanih delavcev s starostno strukturo v začetku proučevanega obdobja 1991-1999 (graf. 9), vidimo, da se populacija stara in da ni ustreznega pomladka. Še bolj neugodno je to videti pri sestavi poškodovanih po delovnem stažu, ki je bil leta 1999 deset let daljši kot na začetku obdobja. Priučeni nešolani delavci so imeli nekoliko daljši delovni staž od tistih s poklicno izobrazbo.

Med poškodbami ob nezgodah so tako kot prejšnja leta tudi leta 1999 močno prevladovale zmečkanine (44 %), sledijo jim raztrganine (14 %) in ureznine

(13 %), tem pa izpahi in zlomi. Med poškodovanimi telesnimi deli spet prednjačijo noge (36 %), največkrat koleno in golen. Tudi roke so bile pogosto poškodovane (34 %), največkrat prsti in zapestje. V celotnem obdobju 1991-1999 delež poškodovanosti nog postopno upada, rok pa narašča (graf. 10). Poškodbe glave (6 % leta 1999), zlasti pa oči (9 %), kažejo na to, da delavci ne uporabljajo dosledno osebnih varovalnih sredstev. Leva stran telesa je bila spet, kot običajno, pogosteje poškodovana kot desna (43 proti 34 %).

4 ZAKLJUČKI

Zbrali smo podatke o 213 nezgodah, ki so se leta 1999 zgodile v gospodarskih družbah, ki opravijo večino dela v slovenskih državnih gozdovih. Primerjali smo jih s celotnim obdobjem 1991-1999 oziroma s tremi triletnimi obdobji. Iz obrazcev 5, ki jih zbira inšpektor dela, in podatkov, ki so jih še posebej posredovale službe za varstvo pri delu, smo izračunali pogostnost in resnost nezgod.

Nezgod (preglednica 1) je bilo leta 1999 nekaj več kot prejšnje leto, pogostnost je spet zrasla na 12,3 % (preglednica 2). Razlike med gozdnimi gospodarstvi se povečujejo (preglednica 2). Pogostnost nezgod je večinoma v največjih gospodarskih družbah; v Novem mestu, Kočevju, Kočevski Reki, Postojni, Slovenj Gradcu, Mariboru in Brežicah, znašala nad 12 %. Število nezgod glede na obseg proizvodnje, pri čemer je zanesljivost podatkov negotova, se je v vsem obdobju zmanjševalo in je leta 1999 obstalo pri 2,9 nezgod na 10.000 m³ (preglednica 3). Žal pa nekatere gospodarske družbe ali zaradi slabe varnosti pri delu ali zaradi majhne učinkovitosti pri delu močno odstopajo od tega povprečja (npr. Slovenj Gradec 7,3; Brežice 5,3; Maribor in Nazarje 4,0 - preglednica 2). Resnost nezgod (preglednica 2) postopoma, a vztrajno narašča in je bila leta 1999 27,8 izgubljenih dni na nezgodo, kar je več kot leta 1998 (23,8 dni) in več kot v celotnem devetletnem obdobju (23,2 dni).

Analiza časa nezgod kaže, da se je leta 1999 več nezgod zgodilo okrog 9. ure in 11. ure in ob koncu delavnika, okrog 13. ure (graf. 3). Več nezgod je bilo tudi v začetku delovnega tedna, v ponedeljek in torek (graf. 4). Opazno je bilo tudi sezonsko pojavljanje nezgod: več jih je bilo januarja, marca in od junija do novembra, kar je nekoliko drugače kot prejšnja leta (graf. 5). Velika večina nezgod se je zgodila pri osnovnih gozdarskih dejavnostih, največ pri sečnji (47 %) in spravilu (18 % - graf. 7). Največ nezgod (35 %) se je zgodilo tako, da je drevo ali del drevesa poškodoval delavec; neposredni vir nezgode je bilo drevo ali njegovi deli (celo v 47 % nezgod - graf. 8). Na drugem mestu so bile poškodbe pri padcih delavcev (29 %). To pomeni, da bi bilo treba izboljšati tehniko dela (znanje) in delavcem zagotoviti boljšo obutev, pa bi bilo nezgod manj.

Proizvodni delavci, priučeni in poklicno izobraženi, so bili poškodovani pri veliki večini nezgod (90 %). 57 % v letu 1999 poškodovanih delavcev je bilo starejših od 41 let. Oba podatka kažeta, da je izobrazbena in starostna sestava v proizvodnji zaposlenih delavcev neugodna (graf. 9) in da se še slabša. Med poškodbami je bilo največ zmečkanin (44 %), najpogosteje na nogah (36 %). Delež poškodb rok je vse večji (graf. 10).

Viri

- LIPOGLAVŠEK, M., 1994. Nezgode pri delu v gozdnih gospodarstvih v letih 1992 in 1993.- Ljubljana, GozdV, 52, št. 9, s. 366-374.
- LIPOGLAVŠEK, M., 1999. Nezgode pri delu gozdarskih družb v Sloveniji leta 1997 - primerjava s preteklimi obdobji.- Ljubljana, GozdV, 57, s. 115-126.
- LIPOGLAVŠEK, M., 1999. Safety of Forest Work in the Period of Transition - Poster FAO/ECE/ILO Joint committee..., and IUFRO seminar "Forest Operations of Tomorrow", Pessac, France sept. 1999, AFOCEL Sud-Ouest. Seminar Proceedings s. 119-153.
- LIPOGLAVŠEK, M., 2000. Nezgode pri delu v gozdarskih družbah v Sloveniji 1998.- Nova znanja v gozdarstvu - prispevek visokega šolstva, XX. gozdarski študijski dnevi, Kranjska Gora, maj 2000, Zbornik referatov, s. 191-206.
- . Poškodbe pri delu v dejavnosti '02 - gozdarstvo in gozdarske storitve' v letu 1999.- Urad za varnost in zdravje pri delu, Delo in varnost, 45 (2000), 4, str. 209-211.